

Brukets många ägare

För 600 år sedan började Forsmark byggas upp kring järnhanteringen. Sedan dess har bruket bytt ägare och riktning flera gånger. Under första delen av 1600-talet kom valloner från Belgien och förde med sig vallon-smidet. I början av 1700-talet kom ryssarna och brände ner större delen av bruket och det var först 50 år senare som järnbruket började byggas upp på allvar igen. Ägarna hette då Jennings och Finlay. Det var under Jennings som bland annat herrgården uppfördes. I slutet av samma århundrade tog familjen af Ugglas över Forsmark. Med sig tog de tankar om förnyelse. Detta blev som mest uppenbart i och med uppförandet av den engelska parken.

Idéer från England

Landskapet bakom herrgården var på den tiden både stenigt, kuperat och fullt av grunder från gamla byggnader. Därför var det nästan omöjligt att anlägga en trädgård enligt barockstilen, vilken herrgården var inspirerad av. Barocken var den stilriktning inom bland annat arkitektur som dominerade vid den här tidpunkten, med de dramatiska, pampiga byggnaderna med raka linjer. Istället hade af Ugglas planer på att anlägga en engelsk park, som var mer inspirerad av romantiken med dess naturlighet och mjuka former.

Parkens rättmätige skapare

Länge trodde man att Fredrik Magnus Piper, mannen som på uppdrag av kung Gustav III åkte till England och studerade trädgårdsarkitekturen där för att sedan komma hem till Sverige och anlägga bland annat Hagaparken, också anlade Forsmarks park. Men så var inte fallet. Forskare tittade igenom brukets räkenskaper och där hittade man namnet på parkens rättmätige skapare, John Christian Ackerman. Piper var endast mannen som tog med sig idéerna från England till Sverige, medan Ackerman var den arkitekt som tog idéerna och gav dem liv i Forsmark. Ackerman tog till vara på det lilla, kuperade landskapet och lät uppföra statyer, minnesmärken, tempel och andra byggnader som kännetecknar en engelsk park.

De specifika byggnader och anläggningar som finns i Forsmarks park är bland annat Belisars tempel och minnesobelisk, Eremitens hydda, Spegeltemplet, Brunns huset, trädgårdsgungan, skulpturer av antika gudagestalter och N. Byströms minnesmärke över Samuel af Ugglas.

Med naturen i fokus

En engelsk park ska inte vara direkt uppenbar, utan för att se alla delar ska du vara tvungen att ge dig in i den. Promenera genom kullar och dalar, över slingrande bäckar och högvälvda broar. Forsmarks park är ganska liten i jämförelse med andra traditionella engelska parker, men innehåller ändå dessa grundläggande inslag. Vattnet är det viktigaste elementet i en engelsk park. Det är meningen att dess speglande ytor ska återge sin omgivning, vilket också är fallet i Forsmark.

En av Sveriges vackraste parker

Det var först i början av 1800-talet som parken stod klar. Sedan dess har det varit en välbesökt och omtyckt park, som bland annat skildrats i M.R. Hehlands konst och Elias Martins teckningar. Parken har dessutom verkat som inspelningsplats för filmatiseringen av Selma Lagerlöfs "Gösta Berlings saga" under 1920-talet, där bland annat Greta Garbo medverkade. Idag ägs och förvaltas den av Forsmarks Kraftgrupp AB och anses vara en av Sveriges bäst bevarade engelska parker. Sommaren 2009 blev parken nominerad till tävlingen Sveriges Vackraste Park och tog sig vidare till final. Det blev ingen vinst, men parken fick emellertid ta emot idel lovord från allmänheten.

Bruket's franska park

Vid herrgårdens ena gavel finns en mindre park i fransk stil. Den franska stilen är typisk för svenskt 1700-tal. Då anlades parkerna ofta efter strikta geometriska mönster. Häckarna tuktades och formklippes hårt. Den franska trädgårdsstilen utvecklades under 1600-talet och kännetecknades framför allt av sträng symmetri och regelbundenhet med raka gångar.

Växter i den engelska parken

Fackelblomster

Fackelblomster har sitt ursprung i medelhavsområdet, Nordafrika, och Asien. Den gillar lite fuktigare miljöer vid sjöar och bäckfåror. Örtan är allmän i Norden, men har sin nordgräns runt polcirkeln. Den blommar under sommarens senare del.

Midsommarblomster

Midsommarblomster är en flerårig ört som kan bli drygt en halv meter hög. Den blommar vanligen i juni-juli. Blommorna sitter två och två i stora knippen, de är oftast violetta men i norra Sverige är vitblommiga exemplar inte ovanliga.

Pestskräp

Pestskräp blommar i maj med blekröda blomkorgar. Bladen kan bli upp till en meter breda. Arten hör ursprungligen hemma i Syd- och Centraleuropa, västra Sibirien och Kaukasus. Pestskräp har använts som medicinalväxt sedan medeltiden. Roten användes främst mot krampanfall men den ansågs till och med bota pest.

Engelska parken i Forsmarks bruk

Historik och växter